

Discipelschap **begint aan de binnenkant**

• door Peter van Beugen

ALS DE HEER JEZUS KOMT ALS DE BELOOFDE MESSIAS TE MIDDEN VAN ZIJN VOLK EN DE VERWACHTING IN ISRAËL BEGINT TE STIJGEN, GAAT DE HEER ER EERST EENS RUSTIG VOOR ZITTEN MET ZIJN DISCIPELEN. ALS EERSTE WIL HIJ NAMELIJK MET ZE PRATEN OVER WIE ZIJN DISCIPELEN MOGEN ZIJN TOT HET MOMENT DAT HIJ ZIJN PLAATS ALS DE BELOOFDE VREDEVORST KAN INNEMEN. DIE DISCIPELEN Zouden NAMELIJK NOG MOETEN LEVEN IN EEN WERELD WAAR VAN DAT RIJK NOG NIETS ZICHTBAAR IS, WAAR GEEN VREDE EN GEEN GERECHTIGHEID IS EN WAAR ZIJ OM WILLE VAN ZIJN NAAM NOG VERDRUKKING Zouden LIJDEN. HOREN BIJ DE HEER MOET EERST GROEIEN IN JE HART. TE LATEN ZIEN DAT JE HEM TOEBEHOORT, MOET EERST ZICHTBAAR WORDEN IN JE LEVEN. HET KONINKRIJK IS IN DE EERSTE PLAATS EEN MORELE ZAAK: DE EERSTE OPGAAF VAN DE DISCIPEL IS OM IN ZIJN HART EN ZIJN LEVEN TE BEANTWOORDEN AAN HET BEELD VAN ZIJN MEESTER. JEZUS BEGINT ZIJN WERK DAN OOK NIET IN JERUZALEM, HET GODSDIENSTIGE CENTRUM VAN ISRAËL. HIJ BEGINT ZIJN DIENST NIET ONDER DE FARIZEEËN EN SCHRIFTGELEERDEN, DE GODSDIENSTIGE LEIDERS VAN HET VOLK. NEE, IN EEN UITHOEK VAN HET LAND, ZIT-TEND BIJ DE VISSERS EN BOEREN IN DE PROVINCIE, OP DE HELLINGEN VAN HET MEER VAN GALILEA GEEFT HIJ EEN PROFIELSCHETS VAN ZIJN VOLGELINGEN. NEGEN KENMERKEN NOEMT DE HEER VAN DEGENEN DIE EENS ZIJN KONINKRIJK ZULLEN ZIEN.

Gelukkig de armen van geest

‘Gelukkig de armen van geest, want voor hen is het koninkrijk der hemelen’. Het eerste kenmerk is een soort inleiding tot alle overige kenmerken. Met armen van geest wordt niet – zoals soms wel wordt aangenomen – (alleen) bedoeld om mensen met een verstandelijke beperking. We moeten deze uitdrukking ruimer opvatten. Soms helpt het om eerst te bedenken wat het niet is. De tegenpool van armen van geest is hoogmoed, zelfverzekerdheid, eigengereidheid. Religieuze mensen hebben de neiging zich tevreden te stellen met hun eigen godsdienstige prestaties. Volwassen mensen hebben de neiging om hun imago dicht te timmeren en onzekerheden en tekortkomingen te camoufleren. Armen van geest hebben dit stadium achter zich gelaten of gewoon nooit bereikt. Zij hebben geen hoge gedachten over zichzelf, maar worden gekenmerkt door echte nederigheid en eenvoud. Zij bekommeren zich er niet om hoe andere mensen over hen denken of spreken. Wij moeten leren om met kinderlijke eenvoud en ontvankelijkheid op te zien naar onze Heer, slechts te doen wat Hij van ons vraagt en in het geloof dat Hij ons zal zegenen. Armen van geest zijn zij die bij de smalle poort gekomen, alle ballast hebben afgelegd wat een mens opbouwt aan roem, aanzien en prestaties. Die in hun eigen hart alles wat helaas zo bijzonder menselijk is tegen gekomen en dit eerlijk in Gods licht hebben gebracht. En die nu voortaan niets onder de mensen willen zijn dan dat wat Gods genade in hen heeft voortgebracht.

Gelukkig de treurende

‘Gelukkig de treurende, want zij zullen vertroost worden’. Merkwaardig dat dit nu als tweede kenmerk al genoemd wordt. Is het kenmerk van het koninkrijk niet juist blijdschap? Staat er niet geschreven dat de schepping zal juichen? Wel, inderdaad, de schepping zal juichen *als haar Koning zichtbaar wordt*; de discipelen zullen zich verblijden *als de gerechtigheid van God geopenbaard zal worden*. Maar nu leven zij nog in een wereld waar dit niet zo is. Nu zien zij nog bijna dagelijks dat in de wereld mechanismen werkzaam zijn, die indruisen tegen alles wat bij Gods koninkrijk hoort. En dat niet alleen, zij zien ook in hun eigen lichaam dat daar telkens neigingen opkomen die tegen Gods wet en Gods gedachten ingaan. Niet dat wij daar in eigen kracht tegen hoeven of kunnen strijden: wij mogen immers leren geloven en staan in het verlossingswerk van de Heer Jezus, maar dat staat buiten het onderwijs van de Bergrede. Het treuren van de discipelen laat zien dat hun waarnemingen iets anders vertellen dan de verwachtingen die ze mogen hebben over het

komende rijk. De zegen die deze treurende krijgen is de zekerheid dat zij vertroosting zullen vinden. Die vertroosting vinden we nu al in de Heer en die vinden we straks, als onze mond zal worden vervuld met lachen bij het zien van zijn heil. Dat maakt dat zij die treuren niet neerslachtig door het leven hoeven te gaan, niet het hoofd in de schoot hoeven te leggen. Gesterkt door deze troost mogen zij doorgaan met innerlijke blijdschap en een zekere hoop op de toekomst. Gesterkt door deze troost mogen zij anderen vertroosten, die in deze wereld geraakt zijn door tegenslagen, verdriet en teleurstelling.

Gelukkig de zachtmoedigen

‘Gelukkig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven’. Heersen over de aarde is niet direct een zaak voor watjes in deze wereld. Daar zijn krachtadige figuren voor nodig die zich niet de kaas van het brood laten eten. Wie zich in het politieke debat zachtmoedig opstelt, sneeuwt onmiddellijk onder in het gevecht van de haantjes die – terecht of vaker ten onrechte – zullen menen dat ze het voor het zeggen (moeten) hebben. Zachtmoedigen mengen zich niet in een ellenbooggevecht, zij hebben niet de neiging terug te slaan. Wie geen vreemdeling meer is in zijn eigen hart zal minder snel aanstoot nemen aan de ander en is beter in staat het gedrag van de ander te relativeren. Zachtmoedigheid is het juk van de Heer Jezus, die onrecht dat hem persoonlijk werd aangedaan niet beantwoordde met wraak. Daarmee is zachtmoedigheid niet hetzelfde als zwakheid. Zachtmoedigheid betekent niet dat men niet rustig en beslist zijn mening kan of moet geven, ook als die tegen het tij van de omgeving ingaat, of een conflict oplevert met ‘de mening van de velen’ om ons heen. Zachtmoedigen zijn misschien niet de mensen die in deze wereld boven komen drijven, maar hun blik is gericht op de beloning van de Meester. Hun trouw wordt beloond en zij zullen met Hem delen in zijn erfenis en heerschappij.

Gelukkig wie hongeren en dorsten naar gerechtigheid

‘Gelukkig wie hongeren en dorsten naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden’. Vrede in de wereld is gebaseerd op de uitoefening van gerechtigheid. De verbreking en verbuiging van het recht in de wereld verstoort – op kleine schaal - de vrede in het leven van medemens en – op grote schaal - de vrede in de maatschappij. Wie een discipel van de Heer is, zal in zijn persoonlijke leven graag iets doorgeven in zijn omgeving van de goedertierenheid van God. Wij mogen ons bekommeren

om de minder bedeeden, waar mogelijk de nood lenigen van hen die in deze wereld door de mazen van het vangnet vallen. En tegelijk raast deze wereld onverbiddelijk door in nooit eerder vertoond tempo. De gerechtigheid ontbreekt, daar waar het ontzag voor Gods woord afwezig is, waar wetten, klein en groot, worden aangenomen en uitgevoerd die worden ingegeven door de geest van de antichrist. Dit laat ons als discipelen niet onberoerd en bepaalt ons er tegelijk bij hoe de wereld, de media en de mensen gevangen zijn in de macht van het kwaad. Wie wel eens echt honger of dorst heeft gehad weet hoe sterk en bijna ondraaglijk het gevoel kan zijn naar voedsel of drinken. Bekruipt ons allemaal niet dit gevoel als we ons onmachtig voelen? De Heer ziet het ook, de Rechter van hemel en aarde ontgaat niets. Geen traan wordt vergoten of hij ziet het, geen bloeddruppel wordt vergoten of hij merkt het op. Als Hij komt, zullen vrede en gerechtigheid elkaar ontmoeten. 'Gerechtigheid en recht zijn het fundament van Uw troon, goedertierenheid en trouw gaan voor Uw aangezicht uit' Ps. 89:15.

Gelukkig de barmhartigen

'Gelukkig zijn de barmhartigen, want aan hen zal barmhartigheid bewezen worden'. 'Barmhartigheid is het gezicht dat God trekt als hij een ellendig mens ziet', heeft iemand ooit eens gezegd. Als er één eigenschap is waarmee God ons misschien wel het meest heeft verrast of sprakeloos gemaakt, is het niet zijn gerechtigheid, maar juist zijn barmhartigheid. Waar een mens vastloopt op een dieptepunt in zijn leven en niet zelden omdat hij dit aan zijn eigen keuzes of fouten heeft te danken, richt God hem op, ontwart de knoop in zijn leven, rekent af met het verleden en biedt perspectief voor de toekomst. Barmhartigheid is Gods eigenschap, waar wij mensen misschien het moeilijkst mee overweg kunnen. Moeilijk wanneer ze óns bewezen wordt, omdat we zoveel harder zijn voor onszelf dan God. Moeilijk misschien ook wel voor anderen, omdat we de ander zo goed kennen en hij in onze ogen misschien geen recht heeft op zoveel barmhartigheid. Maar op barmhartigheid heb je nooit recht, het is een onverdiend wonder, de zachtheid van God. Barmhartigheid roemt tegen oordeel. Hoe terecht dit oordeel misschien ook zou zijn, naar menselijke maatstaf of zelfs naar Gods maatstaf, barmhartigheid is soeverein en stemt dit oordeel weg. Met de maatstaf waarmee je meet, zul je gemeten worden. Wie barmhartigheid bewijzen, zullen barmhartigheid ontvangen.

Gelukkig de reinen van hart

'Gelukkig wie zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien'. Ceremoniële reinheid stond hoog aangeschreven onder de Fari-zeeën. Het reinigen van handen, van klederen, van je lichaam nam hen in beslag. De gedachte die daaraan ten grondslag ligt, is dat de verontreiniging van buitenaf kwam, op zich een heel menselijke voorstelling. Maar hoe zit het dan met de binnenkant, met het hart? Juist daar zitten de zaken die ons echt verontreinigen. Gedachten van afgunst, van jaloezie die woekeren in ons hart. Onuitgesproken gevoelens van wrok of bitterheid die niet afgewassen worden door water. Begeerten en inbeeldingen van ons hart, waardoor we geneigd zijn onszelf zaken aan te meten of toe te eigenen die ons niet toekomen. 'Uw ongerechtigheden zijn het, die scheiding brengen tussen u en uw God' (Jes. 59:2). Gelukkig echter de reinen van hart, want zij zullen God zien. Een hart dat zonden koestert kan niet in Gods tegenwoordigheid verkeren. Het hart reinigen is een zaak tussen de mens en God, daar kan geen ander bij helpen. Daar is de wil en de bereidheid bij nodig om zich over te geven aan de reinigende werking van Gods woord, door Gods Geest toegepast op onze

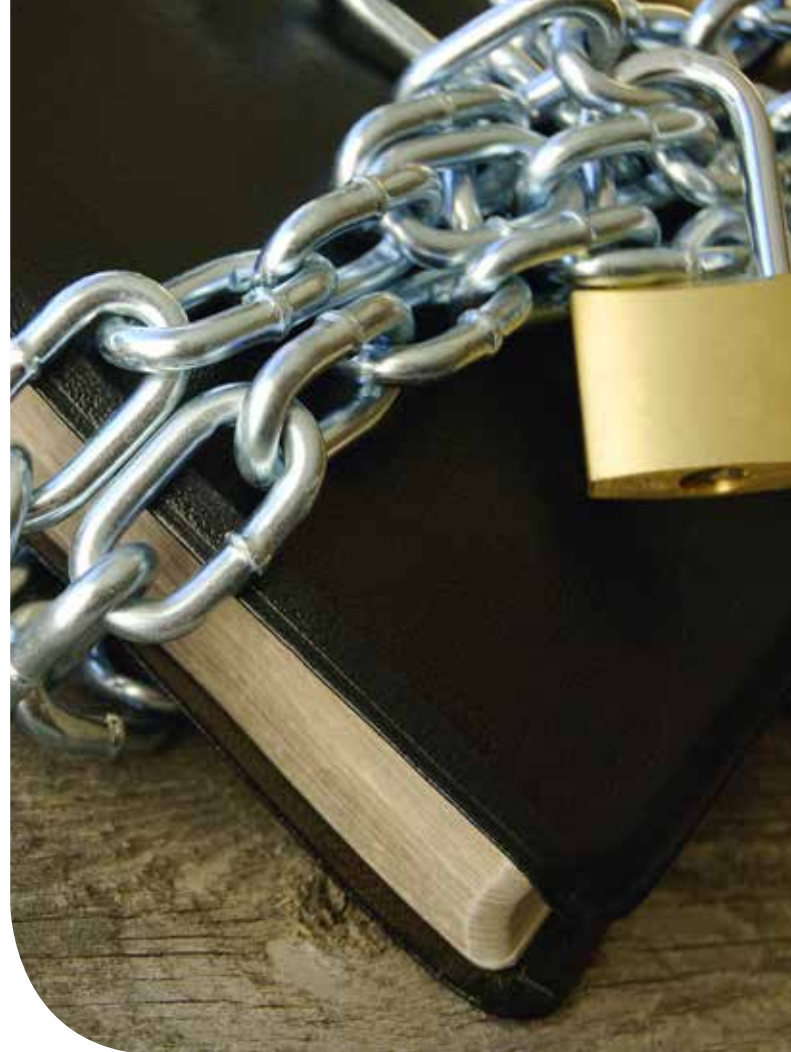
harten. Daar is de genade voor nodig om tot in het diepst van je hart te kunnen kijken en bereid te zijn om elke verdediging of verontschuldiging op te geven. Reinheid van hart maakt ons transparant en maakt dat een mens zonder vrees God en zijn medemens onder ogen kan komen. Wie zuiver is van hart kent geen bijbedoelingen of overleggingen en kan ieder recht in de ogen kijken. En wie hier op aarde zijn medemens recht naar de ogen kan zien, zal ook God zien.

Gelukkig de vreedstichters

'Gelukkig de vreedstichters, want zij zullen zonen van God genoemd worden'. Vreedstichters zou het beeld op kunnen roepen van pacifisten, peace-tekens en acties op de barricade. Maar dat beeld wordt niet bevestigd door de leer van de Heer Jezus. We lezen nergens in de evangeliën dat Hij actie voerde tegen de overheid, handtekeningenacties op touw zette of zijn discipelen leerde om zich te mengen in overheidszaken. Wat Hij ze wel leerde is om er op uit te trekken en discipelen te maken. Om mensen te leren om zijn geboden te onderhouden en alles wat Hij hen geleerd had. De vrede die God wil brengen begint er mee dat mensen eerst zelf in het reine komen met God. Vervolgens kunnen wij bakens van deze vrede worden in de wereld. In de eerste plaats doordat God ons leert om, voor zover het van ons af hangt, vrede te houden met alle mensen. We hoeven ons niet mee te laten slepen in woordenstrijd, burenruzie of broedertwist. 'De gezindheid van de Geest is leven en vrede' (Rom.8:6), we mogen onder elkaar 'jagen naar wat de vrede en de onderlinge opbouw dient' (Rom.14:19). In het geval dat er verwarring ontstaat onder gelovigen, dienen degenen die daartoe aanleiding geven zich te bezinnen, want God is niet een God van wanorde maar van vrede. Vreedstichters zijn zij die in staat zijn om onrust te bezweren, de tegenstander met zachtmoedigheid terecht wijzend. Vreedstichters zullen zonen van God genoemd worden. Dat is een eretitel. Hieruit blijkt dat mensen eenmaal zullen erkennen dat de vreedstichters het werk van God hebben verricht.

Gelukkig de vervolgd

'Gelukkig zij die worden vervolgd ter wille van de gerechtigheid, want van hen is het koninkrijk der hemelen'. Mensen die vervolgd worden, zijn hierdoor gedwongen om telkens van verblijfplaats te veranderen. Zij vinden geen rust en geen thuis, zijn voortdurend op hun hoede voor vijandschap en

voor geweld. Hoeveel ontheemden telt onze wereld niet op dit moment? De vervolgd waar de Heer Jezus over spreekt ondergaan dit lijden omwille van de gerechtigheid. Hierbij kan gedacht worden aan gelovigen die omwille van het houden van de wetten en Gods geboden niet kunnen blijven wonen in hun steden en daar deel blijven nemen aan het openbare leven. Zulke mensen waren er bijvoorbeeld onder de Joden die leefden onder de Griekse overheersing – 'zij dwaalden rond in woestijnen, bergen, spelonken en de hollen van de aarde' (Heb.11:38). Zulke gelovigen zullen er zijn als de grote verdrukking uitbreekt en zij moeten vluchten naar het bergland van Judéa (Matth. 24:16; Op. 12:14). Gerechtigheid moet dus niet worden gereduceerd tot 'sociale gerechtigheid', het gaat om Gods gerechtigheid, om hen die het verlangen hebben Gods geboden, de woorden van de Heer Jezus nauwgezet na te leven. Dit perspectief brengt ook de opdracht om 'zijn koninkrijk en zijn gerechtigheid te zoeken'

weer tot haar volle proporties¹. Ook in onze tijden zijn er gelovigen die te maken krijgen met vijandschap, bijvoorbeeld omdat zij om hun gewetens wil niet mee kunnen gaan in wat de overheid van hen vraagt. Hen kan het moeilijk worden gemaakt in hun werkomgeving of in de dorpen waar zij wonen. Het leven kan hen daar zwaar of zelfs onmogelijk worden gemaakt. Zij die dit lijden ondergaan wacht een rijke beloning. Van hen is het koninkrijk der hemelen. Zij die nu geen plaats vinden op aarde, zullen dan wonen in Gods koninkrijk, nooit meer opgejaagd of verschrikt genieten zij de beloning voor hun trouw.

Gelukkig als zij u smaden

'Gelukkig bent u wanneer zij u smaden en vervolgen en liegend allerlei kwaad van u spreken ter wille van Mij. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want zo hebben zij de profeten vervolgd die voor u geweest zijn'. De climax van alle zaligsprekingen is misschien wel tot het laatst bewaard. Meer dan in enige andere zegenspreuk worden de discipelen hier rechtstreeks verbonden aan de Naam en de Persoon van de Heer. Smaad, vervolging en kwaadsprekerij en dat om geen enkele andere reden dan alleen het loutere feit dat wij voor de Heer Jezus uitkomen en zijn naam belijden. Smaad is de spot die we van mensen ondergaan, de vernedering en de afwijzing. Vervolging is opnieuw het verjagen uit onze omgeving. En ten slotte de kwaadsprekerij, de vermeende leugens die verspreid worden over gelovigen, waar je je moeilijk tegen kunt verdedigen en die door anderen maar al te graag worden overgenomen. En dit alles alleen omdat we de Heer Jezus navolgen. Hij ziet dit en voelt het als zijn eigen kwaad. Dat heeft Hij direct aan het begin laten weten, toen Paulus op weg was naar Damascus: 'Waarom vervolgt je Mij?' In al de benauwdheid van zijn kinderen deelt Hij in hun nood. Hij heeft nergens beloofd dat Hij er direct een eind aan zal maken en ze er uit verlossen. Zijn discipelen zullen gehaat worden, want 'ook Mij hebben ze zonder oorzaak gehaat, ... U zult mijn getuigen zijn.... Dit heb ik

¹ Het zoeken van zijn gerechtigheid sluit weliswaar de gedachte in dat wij 'recht doen aan onze naasten' (vgl. Ko.4:1) maar moet altijd worden verstaan in de bredere context van het geloof. Een rechtvaardige heeft zijn leven aan God gewijd en heeft zich volkomen gericht op de naleving van Gods wil en gebod. Toen Jezus werd gedoopt, zei Hij 'zo past het ons alle gerechtigheid te vervullen' (Mt.3:15), Simeon was 'rechtvaardig en godvrezend' (Luk.2:25), Cornelius was een 'rechtvaardig man, die God vreest' (Hd.10:22). Zacharia en zijn vrouw waren beiden 'rechtvaardig voor God, wandelend in alle geboden en inzettingen van de Heer, onberispelijk' (Luk. 1:6). Zo stellen de gelovigen nu hun leden ten dienste - niet langer van de zonde, maar - van de gerechtigheid tot heiliging (Rom.6:19). De verbreiding van Gods gerechtigheid in onze tijd heeft tot doel dat mensen zich bekeren en hun levens aan God wijden in ware heiliging. Hoewel we dus sympathie kunnen voelen voor gedachten van 'gerechtigheid, vrede en heelheid in de schepping', zoals die bijvoorbeeld in het conciliair proces zijn omschreven, moeten we er op bedacht zijn dat hier begrippen niet ten volle in hun Bijbelse kader worden geplaatst en er in wezen sprake is van een proces van zelf-verlossing.

tot u gesproken, opdat u niet ten val komt' (Joh. 15:25-16:4). Nee Hij grijpt niet in, zet de wereld niet naar hun hand, maar Hij geeft ze wel een belofte. Hij moedigt hen aan om vol te houden, want zij die trouw zijn tot de dood zullen van Hem de kroon des levens ontvangen (Op.2:10). Een ongehoord grote beloning geeft Hij hun: 'Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen'. Wat... 'in de hemelen?' Ja jullie hebben het goed gehoord. In de opstanding zullen jullie delen in het koninkrijk, niet langer op deze aarde, hoe heerlijk die ook zal zijn, maar in de hemelen. Daar ligt een schat voor ons bewaard, onaangetast door mot of roest. Daar wacht ons een heerlijkheid die met geen pen beschreven kan worden, daar zullen we eeuwig in de tegenwoordigheid zijn van Hem, wiens Naam we hier op aarde mochten dragen. Voor wie deze blik op de eeuwigheid krijgt, komt al het aardse in een totaal ander perspectief te staan. Wat een bemoediging om zijn discipel te willen zijn.

Slot

In een notendop vertelde de Heer Jezus aan zijn discipelen hoe hun profielschets er uit zou zien. Dit zijn de volgelingen die Hij mee neemt als zijn reisgezelschap hier op aarde. Dit zijn degenen die in zijn leerschool zullen gaan. Het discipelschap vraagt van hen alles, de bereidheid om van binnen te veranderen, de moed om in een wereld te staan die geheel ander uitgangspunten hanteert dan zij, de leerschool om de gezindheid van de Heer Jezus te vertonen. Niet als wereldverbeteraars staan ze daar, niet als mensen die in eigen kracht en wijsheid de vijandige wereld omtoveren in een paradijs. Maar wel als lichtende voorbeelden van de Heer Jezus, als mensen die Gods goedertierenheid om zich heen verspreiden. 'Jullie zijn', zo vervolgt de Heer, 'het zout der aarde en het licht der wereld'. Het *zout* der aarde is niet hetzelfde als het *zuurdeeg* der aarde. De wereld verzet zich tegen de uitgangspunten van Gods koninkrijk. De discipelen staan in een wereld die hen versmaadt en vervolgt. Toch zijn zij het zout van de aarde, bewaren zij Gods woord en staan tegen de verdrukking in pal voor hun Heer. Tegen de vijandigheid in blijven zij als een jonge vruchtboom die stevig blijft, staande als een kanaal van Gods goedertierenheid. In een wereld waarin een discipel misschien de moed zou verliezen of zelfs zijn trouw met de dood moet bekopen, richt Hij zijn blik op de Heer en zijn beloning, 'goed gedaan trouwe slaaf, ga de vreugde van je Heer in'.

